

KO WAI TE MEMA HEI POOTITANGA?

P. H. Tomoana.

Ehara tenei i te patai e tika ana kia waihotia hei maharahara ma nga kai-pooti o Te Tairawhiti i muri o tenei paremata e tu nei inaianei, notemea timata mai i te paremata tuatahi i tukua atu ai te Maori kia uru ki reira tae mai ki tenei ra, ara, mai i te wa i uru ai a Tareha Te Moananui, te mema Maori tuatahi, heke iho kia Karaitiana Takamoana, te mema tuarua heke iho kia Henare Tomoana, te mema tuatoru, heke iho kia Wi pere, te mema tuawha, heke iho kia Timi Kara, te mema tuarima, tae mai kia Ta A. T. Ngata, te mema tuaono e tu nei, katahi ano ka puta nga manakohanga a te hunga kua riro atu nei i mua i tatou.

Ahakoia pehea te whanui, te whaiti, te hohonu, te papaku ranei o ratou whakaaro me nga mahi i roto i o ratou nei ra, ahakoia pehea te whakaeke o te Iwi pakeha, me nga tuanga i nga huarahi mo era tu whakaeke, ahakoia i wahi ru-rua tonu te whakaaro o etahi o ratou, etahi ki tahitaha, etahi ki tahitaha, *tutu ana* i roto i enei ra ta ratou tukunga atu i a ratou me o ratou mana whenua, mana atua, kia riro i raro i Te Ture Nui o Te Emepaea o Te Kotahitanga o Ingarangi, Katara ni, me Airana, me nga Tominiana i waho atu o enei.

Otira kaore i warewaretia e ratou me o ratou kai arahi te whaka takoto tetahi wahi hei taanga manawa mo ratou mo nga uri e puta mai i muri i a ratou, ina maharatia e ratou kei te kaha, kei te mama, kua waia ratou ki te whakahaere i a ratou me o ratou mana tawhito, haaunga ia nga mahi kai tangata nei, kia wehea tetahi wahi hei mananga mo era ahuatanga katoa.

Nga hua i kitea ake, me nga whakamatauranga i era wahi koia enei Tuatahi:—

Te kupu a Te mema tuatahi ki te paremata ara a Tareha Te Moananui, i runga i te kaha o te mahara o te iwi kia mohio ratou ki nga hua o tona urunga ki tera turanga teitei, ka pataitia i te hui i Te Waiohiki:—

“Pehea tena wahi me tena mahi i haeretia ana e koe?”

“Kaore he painga. Heoi ano ko te po kia moea, ka ao te ra.” I muri i tenei ka uru ko Karaitiana Takamoana, ko te kupu i mauria mai ki te kaainga he whakatutu ki te patai a te iwi i Pakowhai:—

“Pehea ake tau haere?” Ka whakautua e Karaitiana, “Kaore he painga o tenei tu ahua i au nei, te turi, me te wahanu. Ma te reo kihi ka taea atu ai ona hohonutanga.”

I muri i tena ka uru atu ko te taina o Karaitiana ara ko Henare Tomoana. I uru ano hoki ia ki Te Whare Ariki i muri mai, tae noa ki tona matenga.

Koia tenei ko te waiata i titoa e Henare Tomoana i a ia i te Paremata:—